

SECT. II. *Quale peccatum sit odium proximi.* 672
 SECT. III. *Utrum accidia sit speciale vitium contra charitatem.* 673
 SECT. IV. *An invidia, æmulatio, et nemesis sint vitia contraria dilectioni proximi.* 674

DISPUTATIO VII.

DE PRÆCEPTO ELEEMOSYNÆ.

SECT. I. *An sit præceptum eleemosynæ, et quando obliget.* 676
 SECT. II. *Ex quibus bonis facienda sit eleemosyna, et a quibus fieri debeat.* 679
 SECT. III. *In qua necessitate teneatur homo eleemosynam facere ex omnino superfluis.* 682
 SECT. IV. *An teneamur aliquando eleemosynam facere ex necessariis ad statum, non tamen ad vitam.* 686
 SECT. V. *An cum præceptum eleemosynæ obligat, necesse sit donare, vel satis sit mutuare.* 687
 SECT. VI. *An qui omittit dare eleemosynam cum teneatur, obligetur ad resarcienda damna, quæ inde eveniunt indigenti.* 690

DISPUTATIO VIII.

DE PRÆCEPTO CORRECTIONIS FRATERNÆ.

SECT. I. *Utrum fraterna correctio sit in præcepto.* 692
 SECT. II. *Quenam sit materia hujus præcepti.* 693
 SECT. III. *Quando et cum quibus circumstantiis obliget hoc præceptum.* 695
 SECT. IV. *Quas personas obliget hoc præceptum.* 698
 SECT. V. *Ad quos corrigendos obliget hoc præceptum.* 700
 SECT. VI. *An ordo correctionis fraternæ obliget.* 700

DISPUTATIO IX.

DE ORDINE CIRCA PERSONAS SERVANDO IN PRÆCEPTO CHARITATIS, ET MISERICORDIÆ.

SECT. I. *An in spiritualibus teneatur homo magis sibi, quam alteri providere.* 707
 SECT. II. *An homo debeat proximo potius in spiritualibus subvenire, quam sibi in corporalibus.* 710
 SECT. III. *An in temporalibus teneatur homo sibi potius, quam proximo subvenire.* 712

SECT. IV. *Quomodo inter proximos servandus sit ordo charitatis.* 714

DISPUTATIO X.

DE SCANDALO.

SECT. I. *Utrum scandalum sit peccatum ex suo genere mortale.* 720
 SECT. II. *Quod voluntariam requiratur ad malitiam scandali.* 722
 SECT. III. *Quæ aliæ conditiones requirantur in indirecto scandali peccato.* 725
 SECT. IV. *Quando sit peccatum scandali vendere, vel dare alteri rem, qua male est usurus.* 728

DISPUTATIO XI.

DE PRÆCEPTO AD PACEM ATTINENTE.

SECT. I. *An pax sit in præcepto, cui repugnat discordia, et contentio.* 731

DISPUTATIO XII.

DE SCHISMATE.

SECT. I. *An schisma sit speciale peccatum contra charitatem.* 733
 SECT. II. *Quæ sint pænæ schismaticorum.* 736

DISPUTATIO XIII ET ULTIMA.

DE BELLO.

SECT. I. *An bellum sit intrinsece malum.* 737
 SECT. II. *Apud quem sit legitima potestas indicendi bellum.* 739
 SECT. III. *An indicare, et exequi bellum liceat etiam clericis.* 741
 SECT. IV. *Quis sit justus titulus belli, stando in ratione naturali.* 743
 SECT. V. *An principes christiani habeant aliquem justum titulum belli, præter eum, quem ratio naturalis dictat.* 746
 SECT. VI. *Qua certitudine constare debeat de justa causa belli, ut sit justum.* 748
 SECT. VII. *Quis sit debitus modus gerendi bellum.* 752
 SECT. VIII. *An seditio sit intrinsece mala.* 759
 SECT. IX. *An privatum bellum, sive duellum sit intrinsece malum.* 759

INDEX DISPUTATIONUM ET SECTIONUM

TRACTATUS PRIMI, DE FIDE THEOLOGICA.

PARS PRIOR SPECULATIVA.

DISPUTATIO I.

DE OBJECTO HUIUS TRACTATUS ET VARIIS ACCEPTIONIBUS FIDEI.

SECT. I. *Quibus modis proprie et catholice fides usurpetur.*
 SECT. II. *Quæ supernaturalis fides sit proprium objectum hujus tractatus, etc.*

DISPUTATIO II.

DE OBJECTO SEU SUBJECTO MATERIALI FIDEI.

SECT. I. *An Deus sub ratione Deitatis sit objectum principale fidei.*
 SECT. II. *An Deus sit adæquatum objectum materiale fidei.*
 SECT. III. *An objectum quod immediate creditur per fidem sit complexum, et quotuplex.*
 SECT. IV. *An inter objecta fidei seu veritates credendus sit ordo.*
 SECT. V. *An materia fidei convenienter tradatur in Symbolo.*
 SECT. VI. *An materia fidei tempore creverit, an diminuta fuerit.*

DISPUTATIO III.

DE OBJECTO FORMALI FIDEI, ET QUOMODO AD ILLUD FIAT ULTIMA RESOLUTIO.

SECT. I. *An Deus vel ejus auctoritas, an humana ratio sit objectum formale fidei.*

SECT. II. *An Deus, ut revelatione constituit objectum credibile, sit formale objectum fidei.*

SECT. III. *An Deus sit, non solum ut revelans, sed etiam ut auxilium seu lumen fidei infundens, objectum formale fidei.*

SECT. IV. *An Deus, ut prima veritas, sit objectum formale fidei.*

SECT. V. *An de ratione primæ veritatis sit non posse fallere aut mentiri, et hoc requiratur ad objectum formale fidei.*

SECT. VI. *An prima veritas naturaliter cognita, an potius supernaturaliter, sit objectum formale fidei.*

SECT. VII. *An inevidentia rerum revelatarum sit de ratione objecti fidei.*

SECT. VIII. *An inevidentia Dei revelantis sit de ratione objecti fidei.*

SECT. IX. *An non visum vel non scitum sit conditio necessaria ad objectum formale fidei.*

SECT. X. *An privata revelatio spectet ad objectum formale fidei, et consequenter an auctoritas Ecclesiæ pertineat ad hoc objectum formale, et quomodo in illam resolvatur fides.*

SECT. XI. *An revelatio mediata sufficiat ad objectum formale fidei, ubi de distinctione formali inter objectum fidei ET THEOLOGIÆ.*

SECT. XII. *An revelatio divina humanitas credita sufficiat ad objectum formale fidei.*

SECT. XIII. *An revelatio falso putata sufficiat ad credendum fide infusa.*

DISPUTATIO IV.

DE PROPOSITIONE OBJECTI FIDEI SUFFICIENTE, ET NECESSARIA AD CREDENDUM.

SECT. I. *An ad credendum requiratur propositio facta singulis a Deo immediate.*

SECT. II. *Quæ objecti propositio requiratur ad credendum christiane.*

SECT. III. *An christianæ fidei mysteria sint evidenter credibilia.*

SECT. IV. *De comparatione fidei christianæ ad alias sectas in credibilitate.*

SECT. V. *Quomodo possit fidei credibilitas ad usum applicari.*

SECT. VI. *An evidentia credibilitatis ex lumine fidei oriatur.*

DISPUTATIO V.

DE REGULIS QUIBUS FIDEI OBJECTUM INFALLIBILITER PROPONITUR.

SECT. I. *An proxime fidem proponens infallibilis auctoritatis aut veritatis esse debeat.*

SECT. II. *An in Ecclesia requiratur aliqua infallibilis regula fidei.*

SECT. III. *An sacra Scriptura sit infallibilis regula fidei.*

SECT. IV. *An traditio non scripta sit infallibilis regula fidei.*

SECT. V. *An requiratur regula fidei animata, et veram doctrinam discernens.*

SECT. VI. *An Ecclesia universalis sit infallibilis in credendo, ac proinde certa regula fidei.*

SECT. VII. *An legitimum Concilium sit certa regula fidei.*

SECT. VIII. *An Papa sine Concilio sit certa regula fidei.*

DISPUTATIO VI.

DE ACTU FIDELI.

SECT. I. *An fides sit actus intellectus, et quomodo definiiri possit.*

SECT. II. *An recte definiatur fides sperandarum substantiarum rerum, etc.*

SECT. III. *Quotuplex sit actus fidei.*

SECT. IV. *An assensus fidei sit discursivus.*

SECT. V. *Qualis sit, et quarum proprietatum, actus fidei.*

SECT. VI. *An actus fidei sit ab actu voluntatis, ac adeo an sit liber, voluntarius et moralis.*

SECT. VII. *De actu volendi credere, et de ejus moralibus affectionibus.*

SECT. VIII. *An iudicium prævium ad voluntatem credendi sit supernaturale, vel quale sit.*

SECT. IX. *In quibus personis et ex quibus causis actus fidei dari possit.*

SECT. X. *Quos effectus habeat actus fidei.*

DISPUTATIO VII.

DE VIRTUTE FIDEI QUANTUM AD HABITUS EJUS.

SECT. I. *Utrum fides ponat aliquem habitum in voluntate, et qualem.*

SECT. II. *An fides requirat habitum in voluntate, et qualem.*

SECT. III. *An per omne peccatum mortale amittatur habitus fidei, etc.*

SECT. IV. *An per hæresim vel infidelitatem quamlibet amittatur habitus fidei.*

SECT. V. *Quomodo post mortem amit-*

tatur fides, et in quibus subjectis maneat.

DISPUTATIO VIII.

DE DISTINCTIONE FIDEI AB OMNIBUS DONIS ET GRATIIS INTELLECTUALIBUS QUÆ FIDEI SERVIUNT, ET PRÆCIPUE A PROPHETIA.

SECT. I. *An fides miraculorum sit eadem cum fide catholica.*

SECT. II. *Quomodo fides Theologica differat a fide gratia gratis data, etc.*

SECT. III. *Quid sit objectum prophetiæ gratiæ gratis datæ, et quæ sit hujus nominis ratio?*

SECT. IV. *Quis et qualis sit actus prophetiæ.*

SECT. V. *Utrum actus prophetiæ sit evidens, et quomodo ab actu fidei distinguatur.*

SECT. VI. *Utrum sit aliquis habitus prophetiæ, et qualis sit.*

SECT. VII. *De causis et effectibus prophetiæ.*

SECT. VIII. *De distinctione prophetiæ et variis modis ejus.*

DISPUTATIO IX.

DE ECCLESIA.

SECT. I. *An sit et quid sit Ecclesia, et ex quibus partibus constet.*

SECT. II. *Quando inceperit Ecclesia.*

SECT. III. *An postquam Ecclesia hæc incepit, semper duraverit, et usque ad finem sæculi duratura sit.*

SECT. IV. *An Ecclesia perseveret semper una numero, an specie tantum.*

SECT. V. *An unitas Ecclesiæ ex membrorum diversa munera et facultates habentibus consurgat.*

SECT. VI. *An Ecclesiæ unitas unum*

etiam visibile caput in terris requirat.

SECT. VII. *An Ecclesia Sancta, apostolica sit et catholica.*

SECT. VIII. *An vera Ecclesia Christi visibilis sit.*

SECT. IX. *An certa, et divina fide constare possit hanc numero et individuo esse veram Ecclesiam.*

DISPUTATIO X.

DE SUMMO PONTIFICE.

SECT. I. *An Christus Dominus universalem Ecclesiæ curam Petro concesserit, et an fuerit in terris primus Vicarius Christi, etc.*

SECT. II. *An illa potestas et universalis Ecclesiæ pastoris dignitas, quæ in Petro fuit, in episcopo Romano per continuam successionem permanserit, usque ad eum qui nunc cathedram Ecclesiæ tenet.*

SECT. III. *An episcopus Romanus jure divino ex Christi Domini institutione sit universalis totius Ecclesiæ Pontifex.*

SECT. IV. *An et quomodo summus Pontifex ab hominibus eligi debeat.*

SECT. V. *An certa fide constare possit hunc hominem esse verum Pontificem et Ecclesiæ caput.*

SECT. VI. *An Papa semel existens Papa necessario, dum vivit, sit Papa, vel possit aliqua ratione a dignitate cadere.*

DISPUTATIO XI.

DE CONGILIIS.

SECT. I. *An ad Concilia generalia debeant soli episcopi convenire.*

SECT. II. *An, ut Concilium generale sit,*

oporteat omnes Ecclesie episcopos, **SECT. III.** Ad quem spectet Concilium etiam Romanum, ad illud vocari et convenire. **SECT. III.** Ad quem spectet Concilium generale congregare, atque in illo preesidere et illud confirmare.

PARS POSTERIOR MORALIS.

DISPUTATIO XII.

DE NECESSITATE FIDEI QUATENUS EST MEDIUM AD SALUTEM.

SECT. I. An fides sit medium necessarium ad salutem.

SECT. II. An fides semper sit necessaria in re, an aliquando sufficiat in voto.

SECT. III. Quarum rerum fides explicita fuerit necessaria ante adventum Christi.

SECT. IV. Quarum rerum fides explicita requiratur post Christi adventum.

DISPUTATIO XIII.

DE PRÆCEPTO INTERIORIS FIDEI.

SECT. I. An detur præceptum de actu fidei, et quo jure.

SECT. II. An præceptum credendi sit specialis virtutis fidei vel alterius.

SECT. III. Quarum rerum fides fuerit in præcepto ante legem gratiæ.

SECT. IV. An fides explicita Symboli requiratur in lege gratiæ.

SECT. V. Quando et ad quid obliget præceptum fidei.

SECT. VI. An obligatio præcepti fidei sit æqualis in omnibus fidelibus.

DISPUTATIO XIV.

DE PRÆCEPTO ACTUS EXTERIORIS FIDEI.

SECT. I. An negare fidem sit intrinsecum malum.

SECT. II. An detur præceptum confitendi fidem, et quando obliget.

SECT. III. An occultare fidem sit prohibitum, aut permissum, aut interdum necessarium.

SECT. IV. An liceat occultare fidem, falsam religionem simulando.

SECT. V. An liceat occultare fidem, utendo vestibus aut rebus infidelium propriis.

SECT. VI. An incurratur ipso jure poena aliqua propter peccatum contra externam tantum fidei confessionem.

DISPUTATIO XV.

DE PECCATIS FIDELIUM CONTRA PRÆCEPTUM INTERIUS FIDEI.

SECT. I. Quibus modis peccetur contra hoc præceptum per omissionem, specialiter de ignorantia.

SECT. II. An possit fidelis violare hoc præceptum per omissionem.

DISPUTATIO XVI.

DE INFIDELITATE.

SECT. I. Qualis sit et quomodo generatim committatur infidelitas.

SECT. II. De infidelitatis gravitate.

SECT. III. An infidelitas sit in intellectu, an in voluntate.

SECT. IV. An infidelitas recte dividatur in Paganismum, Judaismum, et hæresim.

SECT. V. An apostasia sit species, an circumstantia infidelitatis, et qualis.

DISPUTATIO XVII.

DE INFIDELIBUS NON APOSTATIS QUOAD EORUM PECCATA.

SECT. I. Utrum in his infidelibus possit carentia fidei ab infidelitatis peccato excusari.

SECT. II. An infidelitas negativa etiam in materia naturali fidei possit interdum ab omni culpa excusari.

SECT. III. An in prædictis infidelibus omnis actio humana sit peccaminosa.

DISPUTATIO XVIII.

DE MEDIIS QUIBUS UTI LICET AD CONVERTENDOS VEL COERCENDOS INFIDELES NON APOSTATAS.

SECT. I. An Ecclesia possit, et jus habeat prædicandi ubique Evangelium.

SECT. II. An liceat cogere hos infideles ad audiendam fidem.

SECT. III. An liceat cogere prædictos infideles ad credendum post sufficientem fidei propositionem.

SECT. IV. An cogi possint infideles ad deponendos errores, vel ritus suos fidei vel rationi contrarios.

SECT. V. An infideles prædicti privari possint superiori potestate in Christianos vel fideles.

SECT. VI. An omnis alia communicatio infidelium prohibita sit, vel prohiberi fidelibus possit.

DISPUTATIO XIX.

DE INFIDELIBUS APOSTATIS, SEU HÆRETICIS, ET IMPRIMIS DE CULPA EORUM, HÆRESI.

SECT. I. Quid sit hæresis, præsertim quoad nominis etymologiam et significationem.

SECT. II. Quot sint gradus damnabilium propositionum, et circa quem illorum hæresis versetur.

SECT. III. An sit de ratione hæresis cum pertinacia committi.

SECT. IV. An hæresis per judicium erroneum consummetur.

SECT. V. De subjecto hæresis, et quid tandem hæresis et hæreticus sit.

SECT. VI. An et quale sit peccatum errare circa alias propositiones damnabiles non hæreticas.

DISPUTATIO XX.

DE REMEDIIS ECCLESIE CONTRA HÆRESSES ET HÆRETICOS.

SECT. I. An liceat disputare cum hæreticis ad illos confutandos, etc.

SECT. II. An Ecclesia recte prohibeat hæreticorum libros, et sub qua censura.

SECT. III. An coactio hæreticorum ad deponendam hæresim sit conveniens, et cadens in Ecclesie potestatem.

SECT. IV. An omnes fideles teneantur hæreticos judicibus fidei denunciare.

DISPUTATIO XXI.

DE PŒNIS SPIRITUALIBUS HÆRETICORUM.

SECT. I. *An et quo jure hæretici sint ipso facto excommunicati.*

SECT. II. *An omnes hæretici hanc censuram incurrant.*

SECT. III. *An ex vi hujus censuræ teneamur vitare omnem hæreticum.*

SECT. IV. *De reservatione hujus censuræ, deque absolutione.*

SECT. V. *De aliis pœnis spiritualibus hæresis.*

DISPUTATIO XXII.

DE TEMPORALI PŒNA HÆRETICORUM, QUÆ EST CONFISCATIO.

SECT. I. *An confiscatio ipso jure incurratur, atque ante omnem sententiam.*

SECT. II. *An hæreticus ipso facto amittat jus possidendi bona sua, teneaturque in conscientia tradere illa fisco.*

SECT. III. *An hæreticus per accidens occultus ipso facto amittat dominium suorum bonorum.*

SECT. IV. *An hæreticus ante sententiam valide et licite bona sua alienet.*

SECT. V. *Quæ bona hæretici sub confiscatione comprehendantur.*

SECT. VI. *Utrum confiscatio ad supremos etiam principes extendatur.*

DISPUTATIO XXIII.

DE PŒNIS CORPORALIBUS HÆRETICORUM.

SECT. I. *An Ecclesia hæreticos supplicio mortis juste puniat.*

SECT. II. *An omnes hæretici secundum leges Ecclesiæ morte puniantur.*

DISPUTATIO XXIV.

AD QUOS EXTENDANTUR PŒNÆ HÆRETICORUM OB CONJUNCTIONEM CUM ILLIS.

SECT. I. *An complices hæreticorum pœnis eorum subjiciantur, et quinam illi sint.*

SECT. II. *An suspecti de hæresi pœnas incurrant hæreticorum.*

SECT. III. *An pœnæ hæreticorum in filios vel nepotes redundent.*

TRACTATUS DE FIDE.

PROOEMIUM.

Post tractatum de Gratia, convenienti ordine sequitur ut de virtute fidei disseramus. Est enim gratia, secundum essentiam suam, forma quædam principalis sui ordinis, quæ per virtutes infusas, tanquam per facultates suas operatur. Inter has autem virtutes primum locum obtinet fides, non dignitatis, major enim est charitas, 1 ad Corinth. 13; sed generationis et ordinis, nam est fundamentum et basis totius ædificii spiritualis, propter quod substantia rerum sperandarum dicitur, ad Hebr. 11. Et ideo in ordine etiam doctrinæ primum locum obtinet inter virtutes infusas et Theologales. Disputant autem de hac virtute Theologi cum Magistro, in 3, d. 23, 24 et 25; copiosius, et meliori methodo divus Thomas 2. 2, a q. 1 usque ad 16; Alex. Alens., 3 p., q. 64, alias 74. Multa etiam de hac virtute attingunt, qui his temporibus contra hæreticos scripserunt, maxime ubi tractant de fide justificante; præsertim Roffensis, art. 1 contra Lutherum; et Albertus Pighius, controvers. 2; et Stapletonius, libr. 8 de Justificatione, et toto opere de Demonstratione principiorum fidei; et Driedo, de Dogmatibus fidei; Bellarminus, tomo 4, controversia tertia generali. Michael Medina etiam integrum scripsit opus de recta in Deum fide. Antiqui etiam Patres plures tractatus et libros de fide nobis reliquerunt; nam Damascenus quatuor libros de fide scripsit; Augustinus de fide et Symbolo, et alium de fide contra Manichæos, et alium de utilitate credendi; et Theod., serm. 1 de Curationibus ad Græcos. Si quis autem recte consideret, Patres in his operibus, non tam de ipsa virtute fidei, quam de mysteriis religionis et fidei Christianæ disputant; quomodo multi etiam alii scripserunt varia opera pro fide Christiana, et contra idola, aliosque errores infidelium, ut Justinus, Cyprianus, Tertullianus et alii. Nos autem in præsentia, non in hoc sensu de fide tractamus, id est, de mysteriis fidei, hoc enim totius Theologiæ negotium est; sed de ipsa virtute, qua credimus mysteria fidei, disputamus, ut ex sequenti disputatione plenius constabit. Dividimus autem hunc tractatum in duas partes: unam speculativam, moralem alteram.